

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **M. G.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

postanowił

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego A. D. od udziału w
rozpoznaniu sprawy II KK 320/22.**

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego M. G. wniósł do Sądu Najwyższego kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 stycznia 2022 r., X Ka 1025/21, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 26 sierpnia 2021 r., III K 25/18. Sprawa M. G. została przydzielona do rozpoznania SSN D. K. Zarządzeniem z dnia 19 stycznia 2023 r. wyznaczono skład orzekający w osobach: SSN A. B. (przewodniczący), SSN D. K. (sprawozdawca), SSN M. S., oraz wyznaczono termin rozprawy kasacyjnej (k. 44 akt SN).

Obrońca M. G. złożyła wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN A. B. i SSN M. S. (k. 69 akt SN). Zarządzeniami z dnia 23 lutego 2023 r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Karnej przyjął wniosek dotyczący SSN A. B. (II KB 5/23) oraz wniosek dotyczący SSN M. S. (II KB 6/23), każdorazowo jako spełniający wymogi formalne

oraz zarządził dokonanie dalszych czynności w związku z przyjęciem wniosku (k. 124 i k. 125). Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2023 r., II KB 6/23, połączono wnioski ze sprawy II KB 5/23 i II KB 6/23 do wspólnego rozpoznania i postanowiono prowadzić postępowanie w dalszym ciągu łącznie, pod sygnaturą II KB 5/23 (k. 127).

Pismem z dnia 30 maja 2023 r. obrońca M. G. złożyła wniosek o wyłączenie SSN A. B. i SSN M. S. od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 320/22 (k. 136). Wniosek obrońcy został przekazany do rozpoznania Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2023 r., I NWW 195/23, Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał wniosek zgodnie z właściwością Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej (k. 250). Postanowieniem z dnia 21 lipca 2023 r., II KK 320/22, wniosek o wyłączenie ww. Sędziów Sądu Najwyższego nie został uwzględniony (k. 313).

W związku z tworzeniem referatu dla nowo powołanego Sędziego Sądu Najwyższego niniejsza sprawa została następnie przydzielona do rozpoznania SSN A. D. (k. 320). Pismem z dnia 30 października 2023 r., obrońca skazanego złożyła wniosek o wyłączenie SSN A. D. od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 320/22 (k. 334). We wniosku obrońca wskazała, że istnieją uzasadnione wątpliwości co do bezstronności SSN A. D. w niniejszej sprawie oraz że Sędzia nie spełnia wymogów instytucjonalnej bezstronności w rozumieniu wskazanym m.in. w pisemnych motywach uchwały trzech izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, związanych z powołaniem jej do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS).

Na skutek wniosku obrońcy skazanego, od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN A. D. została wyłączona SSN M. B. (wniosek k. 467; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2024 r., II KK 320/22, k. 529). Następnie, również na wniosek obrońcy skazanego, od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN A. D. został wyłączony SSN P. K. (wniosek k. 550; postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2024 r., II KK 320/22, k. 630). Aktualnie sprawa z wniosku obrońcy o wyłączenie SSN A. D. od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 320/22 została przydzielona SSN M. W. (zarządzenie k. 637).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny, dlatego też należało wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego A. D. od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 320/22. Argumenty przedstawione we wniosku o wyłączenie sędziego, związane z konsekwencjami prawnymi orzekania przez sędziego Sądu Najwyższego, powołanego do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej KRS, są trafne.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm.), pozostaje związany uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała z mocy prawa ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały trzech Izb stanu rzeczy nie zmieniło również orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22), a także jest aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20). Uwzględnienie wniosku obrońcy stanowi także urzeczywistnienie zasady subsydiarności zawartej w preambule do Konwencji, jak również przejaw działania prewencyjnego. W dniu 23 listopada 2023 r. ETPCz wydał wyrok pilotażowy w sprawie *Wałęsa przeciwko Polsce* (skarga nr 50849/21; wyrok prawomocny, dostępny w języku angielskim w bazie orzeczeń ETPCz HUDOC). W wyroku tym Trybunał uznał problem powoływania sędziów Sądu Najwyższego w Polsce przy udziale KRS ukształtowanej według obecnie obowiązujących przepisów, za tzw. problem systemowy.

W związku z powyższym trzeba stwierdzić, że rozpoznanie sprawy kasacyjnej w składzie orzekającym objętym wnioskiem o wyłączenie sędziego

mogłoby skutkować wniesieniem skutecznej skargi przeciwko Polsce do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i zasądzeniem przez ten Trybunał zadośćuczynienia na rzecz skarżącego. Zatem także obowiązek zapobiegania wydawaniu przez ETPCz wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji skłania do uznania wniosku obrońcy skazanego za zasadny.

Podsumowując, celem zapewnienia skazanemu dostępu do sądu niezależnego, bezstronnego, ustanowionego ustawą w rozumieniu konstytucyjnym i konwencyjnym, należało wyłączyć SSN A. D. od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 320/22.

Należy dodatkowo odnotować, że z uwagi na argumentację zbieżną z przedstawioną we wniosku oraz zawartą w uzasadnieniu tego postanowienia, SSN A. D. podlegała wyłączeniu od orzekania w innych postępowaniach kasacyjnych (por. m.in. postanowienia: z dnia 4 kwietnia 2024 r., V KK 193/23; z dnia 29 marca 2024 r., V KK 162/22; z dnia 8 lutego 2024 r., II KK 360/23; z dnia 11 października 2023 r., II KK 393/23).

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ms]